

Prispeval Jernej Prodnik
Sreda, 20 Maj 2009 14:00

Polje blizu majhnega kraja Libuče, tik ob slovensko-avstrijski meji, je že več desetletij zavito v tančico skrivnosti. A ne gre za tančico, ki bi morda skrivala prijetne spomine ali zanimive skrivnosti, ravno nasprotno. Gre za prostor, kjer je umrla množica ljudi zaradi vihre totalne druge svetovne vojne, prostor enega večjih tabujev širše okolice.

Tabuizacija Pliberškega polja se je začela že kmalu po letu 1945, ko se je Jugoslovanska povojna oblast in obenem zmagovita stran v vojni odločila, da bo morebitne razprave glede teh dogodkov onemogočila. Zborovanja v Avstriji so se tudi do padca real-socialističnega sistema vseeno odvijala, a molčanje tako glede dogodkov kot zborovanj v »uradnih krogih« je le še dodatno prispevalo k popačenju dogodkov, kar je rezultiralo v eksploziji po letu '91, ko se je v Pliberk začelo zgrinjati še več (v črno oblečenih) ljudi.

A s tem tabu Pliberškega polja nikakor ni bil razbit, niti se o njem danes ne razpravlja na široko. O dogodkih, ki so sledili par dni po uradnem zaključku vojne, se sicer veselo razpravlja v Hrvaškem političnem in medijskem prostoru, a popačenja se zdijo še večja kot pred desetletji. Zborovanja (vsaj od prihoda desnice na oblast) prenaša Hrvaška radio-televizija, a dejstvo, da le redko o njih spregovorijo tudi drugi mediji - sam letos nisem opazil poročil niti v enem tujem mediju - je samo po sebi dovolj zgovorno.

Vprašanje, ki se bralcu tega sestavka najbrž poraja je, zakaj bi o zborovanju morali pisati tuji mediji? Razlog je prav v besedi zborovanje. Čeprav je uradni naziv dogodka komemoracija, torej žalna slovesnost za umrle na Pliberškem polju, pa gre v resnici v prvi vrsti za zborovanje ljudi skrajno-desničarskih nazorov, ki lahko v Pliberku brez posebnih pretresov ali preganjanja izkazujejo simbole Nezavisne Države Hrvatske (NDH), nacistične tvorbe **Anteja Pavelića**, ki sta jo podprla

Benito Mussolini

in

Adolf Hitler

. Na Hrvaškem se mediji vsake toliko zganejo ob Ustaških čepicah, v Pliberku je očitno vsem vseeno. Tudi tujim medijem, represivnim organom in podjetnim Avstrijcem, ki preurejajo Gasilske domove, da lahko za kune prodajajo pivo in klobasice.

Pliberško polje, kjer vsako leto poteka »komemoracija«, je tako prostor povečevanja Pavelića in NDH, Ustaškega krvoločnega ustroja, njenih vojaških enot (Crna legija), domoljuba in vojnega junaka **Anteja Gotovine**, vse to pa je podkrepljeno s številnimi čepicami, majicami, zastavami in cvetočim trgom *memorabilij*, med katero se najde zapise in govore Pavelića, cdje, dvdje, kasete, knjige o (podvigih) NDH in še kaj.

Več kot jasno je, da se zelo velik del prisotnih ne hodi poklanjati mrtvim, ki so bili ubiti po formalni predaji Ustaške vojske. Dejstvo, da se o teh stvari molči ali jih relativizira, potvarja na

Prispeval Jernej Prodnik
Sreda, 20 Maj 2009 14:00

posnetkih nacionalne televizije ter ne obsodi ali vsaj problematizira javno, pa govori v prid moje že prej zastavljene teze: v prvi vrsti ne gre za komemoracijo. Gre za zborovanje, kjer so odprtih rok dobrodošli vsi, ki odkrito podpirajo fašistično in nacistično zgodovino ter ideologijo. To je močan udarec za temelje, na katerih naj bi bila Zahodna civilizacija zgrajena po drugi svetovni vojni (anti-fašizem in anti-nacizem) dodatno pa jih sistemsko utrjujeta prenos proslave (seveda z obveznimi 'cenzurami', saj se vihanje Ustaških zastav ne vidi) preko osrednjega medija ter obiski najvišjih predstavnikov Hrvaške politike, ki imajo na tem prostoru vsako leto svoje govore. Temu lahko brez slabe vesti rečemo reproduciranje fašizma in nestrpnosti preko javnih manifestacij, ki jih z vgradnjo v svoj program latentno (a očitno) podpirajo uradne institucije.

Libučje torej ostaja tabu tema, ki se jo bo razbilo šele, ko se bo tovrstne ekscese obsodilo in se od njih jasno in odločno distanciralo, ter obenem tudi preprečilo. Danes se dogaja vse prej kot to. Najlažje se je pretvarjati, da nečesa, kar se odvija pred tvojimi očmi, ne opaziš; kot da se ne dogaja. A če pred nečim mižiš, še ne pomeni, da tega ni. Tabu. Še slabše pa je, če slepomišiš kadar veš, da je resnica drugačna. Po uradni razlagi gre na Pliberškem polju za komemoracijo in nič drugega, kar je za vsakogar, ki je že bil tam, očitno potvarjanje resnice.

Osrednji problem dogajanja pri Libučah je, da se ne ločuje ločljivih stvari, obenem pa (paradoksalno a ob populizmu pričakovano) ločuje neločljive. Podobno, kot se ob politikantskem revizionizmu dogaja v Sloveniji, bi se začetek vsega dogajanja rado postavilo na Pliberško polje. Poprej po tej logiki namreč ni bilo nič, po tem pa se o tem ni smelo govoriti.

Uradni predstavnik Hrvaškega sabora **Andrija Hebrang** je med drugim letos v svojem govoru dejal, da » *se nahajamo na svetem prostoru Hrvaških strahot, da bi se poklonili žrtvam, ki so od tukaj krenile na križev pot, ter žrtvam, ki jih je tukaj čakala okrutna smrt. Bili so ubiti v dobi miru, brez sodbe in brez razprave.*« Križev pot? Doba miru? Ločuje se povsem neločljive stvari, Ustaši so bili v formalnem paktu z naci-fašizmom, in vojna se je formalno končala prav v Pliberku. V enem samem dnevu se je torej vse popolnoma in radikalno spremenilo do te mere, da je naenkrat nastopila doba miru, Ustaši pa so bili vsi po vrsti nedolžni? Pa čeprav se takrat izjemno velik del Ustašev niti približno še ni bil pripravljen vdati v poraz?

Po drugi strani je percepcija partizanov na tem prizorišču ena sama: so zločinci (ki so s komunističnim Maršalom Titom napadli nedolžne ljudi v dobi miru). Gre za frapanten in izjemno zaskrbljujoč miselni preobrat, ki ima široko podporo v Hrvaški politiki, le-ta pa pri demoniziranju in revizionizmu seveda nikakor ni osamljena.

Iz Albuma:

{rokbox album=|myalbum| thumbcount=|5| title=|Komemoracija oziroma zborovanje na Pliberškem polju letos, Foto: Jernej Prodnik|}images/phocagallery/2009/05/pliberkustasi/*{/rokbox}

Medtem ko se ločuje neločljivo, torej očitno ni mogoče, da bi ločevali stvari, ki bi se jih moralo ločiti. Najprej, da so se partizani borili pred fašizmom in nacizmom, za svobodo, da med njimi niti približno niso bili le pripadniki komunistične partije, da pa so se obenem brez sodbe res maščevali nad zavezniki okupatorjev

. To so tri stvari, ki med seboj morajo biti ločljive, pa bi se jih najraje spregledalo. V nasprotnem primeru so lahko zločini NDH, ki se jih tako in tako relativizira, enačeni z vsemi dejanji partizanov in vseh ostalih upornikov za svobodo. Čeprav slednjih brez prvih sploh ne bi bilo, zgodovine se pač ne more gledati v obratni smeri kot se je odvijala.

Poleg tega pa je potrebno ločiti med komemoracijo in fašističnim zborovanjem, kjer se preko različnih govorov spreminja zgodovino. Moje mnenje je, da si vsaka oseba

zasluži dostojen pokop in prostor, kamor se mu lahko pridejo pokloniti bližnji, a recimo vendar bobu bob in odkrito recimo, da glavna poanta Pliberka ni več v tem. Kategorični imperativ pri vseh, ki jim je kaj do svobode, bi moral biti, da se tovrstna zborovanja prepereči oziroma vsaj odločno obsodi. Molk velikega dela Hrvaške politike (ob njih pa tudi vseh ostalih) je namreč oglušujoč. Z veseljem za HRT spregovorijo o zločinih in zakaj je Pliberk pomemben, ko se jim namigne na leglo Ustaške svinjarije, ki se dobiva tam vsako leto, pa je to problem, s katerim se morajo soočiti Avstrijski represivni organi (to pa je tudi vse, kar se očitno da o tem povedati). S tem se morajo soočiti Avstrijci? Očitno so glasovi skrajne desnice za oba pola Hrvaške politike pač predragoceni.

Dokler se ne bo postavilo jasnih ločnic ter o vsem tudi glasno ter odkrito spregovorilo, bo Pliberško polje ostalo prostor tabuja, ki vedno bolj ogroža svobodo, saj se mu s tišino podaja legitimnost. Ta imperativ bi moral veljati za vse politike bližnjega prostora in tudi medije, ki z neporočanjem pripomorejo, da je v naši neposredni bližini lahko središče zborovanj neo-ustaštva. Pravzaprav je edini, ki je upal ostro nastopiti proti letošnjemu zborovanju, včeraj bil predsednik Hrvaške **Stjepan Mesić**, ki je spregovoril nekaj ur po tem, ko sem mislil, da sem s to kolumno že končal. Poudaril je, da se je *»komemoracija Pliberškim žrtvam pretvorila v shod Ustašev, ki ga plačuje Hrvaški sabor, visoki predstavniki države pa so vse to mirno spremljali in se od tega niso ogradili.«*

Kdaj bodo s to ugotovitvijo sledili še ostali?

Prispeval Jernej Prodnik
Sreda, 20 Maj 2009 14:00

**Več fotografij iz Pliberškega polja lahko najdete
v [Albumu](#).**